

Sử dụng Phương pháp dạy học tích cực vào giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Trường Cao đẳng Thái Nguyên

Vũ Thị Kim Hoa*, Đinh Thị Huyền Trang*

*Trường Cao đẳng Thái Nguyên

Received: 2/12/2024; Accepted: 12/12/2024; Published: 16/12/2024

Abstract: The use of active teaching methods in teaching the Revolutionary Way of the Communist Party of Vietnam plays an important role. Starting from the process of teaching the subject, the author of the article has clarified what is an active teaching method in teaching the Revolutionary Way of the Communist Party of Vietnam, the characteristics, role and practice of teaching this subject, contributing to improving the quality, innovate the content and teaching methods of the Revolutionary Way of the Communist Party of Vietnam at Thai Nguyen College.

Keywords: Positive teaching methods, revolutionary line, college

1. Đặt vấn đề

Hiện nay với sự phát triển của cuộc cách mạng Khoa học Công nghệ đã đưa thế giới chuyển từ kỉ nguyên công nghệ sang kỉ nguyên thông tin và phát triển tri thức, đồng thời tác động đến tất cả các lĩnh vực, làm biến đổi nhanh chóng, sâu sắc đời sống vật chất và tinh thần của xã hội. Giáo dục được coi là nền tảng của Khoa học Công nghệ, là chìa khóa mở ra cho nhân loại những kho tàng tri thức mới, là công cụ để nâng cao ý thức dân tộc, tinh thần trách nhiệm và năng lực của các thế hệ hiện nay và mai sau. Vì vậy, các quốc gia, từ những nước đang phát triển đến những nước phát triển đều nhận thức được vị trí, vai trò hàng đầu của giáo dục, đều phải đổi mới giáo dục để có thể đáp ứng một cách năng động hơn, hiệu quả hơn, trực tiếp hơn những nhu cầu của sự phát triển đất nước. Trong đó, đổi mới phương pháp (PP) dạy học là khâu rất quan trọng. Đổi mới PP giảng dạy và đánh giá là việc cần phải được tiến hành thường xuyên, liên tục nhằm giúp sinh viên (SV) chủ động trong việc học, rèn luyện cho SV cách làm việc nhóm, phát huy tính sáng tạo, năng động, cách trình bày một vấn đề khoa học, cách thuyết trình trước đám đông, cách hùng biện và phản ứng trả lời câu hỏi nhanh và đúng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp dạy học tích cực

Phương pháp dạy học tích cực là một thuật ngữ rút gọn, được dùng ở nhiều nước để chỉ những PP giáo dục, dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học. “Tích cực” trong PP dạy học - tích cực được dùng với nghĩa là hoạt động, chủ động, trái nghĩa với không hoạt động, thụ động

chứ không dùng theo nghĩa trái với tiêu cực. “Phương pháp dạy học tích cực”: là hướng tới việc hoạt động hóa, tích cực hóa hoạt động nhận thức của người học, nghĩa là tập trung vào phát huy tính tích cực của người học chứ không phải là tập trung vào phát huy tính tích cực của người dạy. Tuy nhiên để dạy học theo PP tích cực thì GV phải nỗ lực nhiều so với dạy theo PP thụ động. Muốn đổi mới cách học phải đổi mới cách dạy. Cách dạy chỉ đạo cách học, nhưng ngược lại thói quen học tập của SV cũng ảnh hưởng tới cách dạy của GV.

Đặc trưng của PP dạy học tích cực

Dạy học thông qua tổ chức các hoạt động học tập của SV người học được cuốn hút và những hoạt động học do GV tổ chức, chỉ đạo, thông qua đó tự lực khám phá những điều mình chưa rõ chứ không phải thụ động tiếp thu những tri thức đã được GV sắp đặt. Bởi vì, học là do chính bản thân họ, thông qua những hoạt động như: đọc, nói, ghi chép, thảo luận, làm thí nghiệm,... được GV tổ chức, hướng dẫn trong giờ học, người học sẽ nắm được kiến thức mới, KN mới một cách hứng thú và sáng tạo. Dạy theo cách này, GV không chỉ đơn thuần truyền đạt kiến thức mà còn hướng dẫn người học hành động tích cực và sáng tạo

Dạy học chú trọng rèn luyện PP tự học: Việc rèn luyện PP tự học cho người học không chỉ là biện pháp nâng cao hiệu quả mà còn là mục tiêu của PP tích cực. Trong xã hội hiện đại đang biến đổi nhanh với sự bùng nổ thông tin, khoa học, kỹ thuật công nghệ phát triển như vũ bão, thì tự học là PP hữu hiệu để giúp người học có năng lực học tập liên tục, suốt đời. Người học được hướng dẫn cách đọc sách, tài liệu tham khảo ở thư viện trường; biết khai thác kiến thức từ các phương

tiện thông tin đại chúng như tạp chí, báo, đài, ti vi, Internet,... Từ đó người học có thói quen tự học, biết tự lực phát hiện và giải quyết những vấn đề do nghề nghiệp và thực tiễn cuộc sống đặt ra .

Tăng cường học tập cá thể, phối hợp với học tập hợp tác: Trong một lớp học mà trình độ kiến thức, tư duy của SV không thể đồng đều tuyệt đối thì khi áp dụng PP tích cực buộc phải chấp nhận sự phân hoá về cường độ, tiến độ hoàn thành nhiệm vụ học tập, nhất là khi bài học được thiết kế thành một chuỗi công tác độc lập. Áp dụng PP tích cực ở trình độ càng cao thì sự phân hoá này càng lớn. Việc sử dụng các phương tiện CNTT trong nhà trường sẽ đáp ứng yêu cầu cá thể hoá hoạt động học tập theo nhu cầu và khả năng của mỗi SV. Tuy nhiên, trong học tập, không phải mọi tri thức, KN, thái độ đều được hình thành bằng những hoạt động độc lập cá nhân. Lớp học là môi trường giao tiếp thầy - trò, trò - trò, tạo nên mối quan hệ hợp tác giữa các cá nhân trên con đường chiếm lĩnh nội dung học tập. Thông qua thảo luận, tranh luận trong tập thể, ý kiến mỗi cá nhân được bộc lộ, khẳng định hay bác bỏ, qua đó người học nâng mình lên một trình độ mới. Bài học vận dụng được vốn hiểu biết và kinh nghiệm sống của GV.

Kết hợp đánh giá của GV với tự đánh giá của SV: Trong dạy học, việc đánh giá SV không chỉ nhằm mục đích nhận định thực trạng và điều chỉnh hoạt động học của SV mà còn đồng thời tạo điều kiện nhận định thực trạng và điều chỉnh hoạt động dạy của GV. Trước đây GV giữ độc quyền đánh giá SV trong PP tích cực, GV phải hướng dẫn SV phát triển KN tự đánh giá để tự điều chỉnh cách học. Liên quan với điều này, GV cần tạo điều kiện thuận lợi để SV được tham gia đánh giá lẫn nhau. Tự đánh giá đúng và điều chỉnh hoạt động kịp thời là năng lực rất cần cho sự thành đạt trong cuộc sống mà nhà trường phải trang bị cho SV.

2.2. Vai trò của PP dạy học tích cực đối với việc giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản VN tại Trường CĐ Thái Nguyên

Thực hiện các nghị quyết của Đảng Cộng sản VN, nhất là Nghị quyết Trung ương 5 khóa X về công tác tư tưởng, lý luận, báo chí trước yêu cầu mới, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Quyết định 52/2008/QĐ – BGDDT ngày 18-09-2008 về ban hành Chương trình các môn Lý luận chính trị dành cho SV đại học, cao đẳng khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản VN là một trong ba môn học bắt buộc thuộc các môn Lý luận chính trị được giảng dạy ở các trường CĐ và ĐH trên cả nước. Đây là một môn khoa học về

đường lối, khoa học lý luận về sự lãnh đạo của Đảng, phạm vi môn học rất rộng và đi vào chiều sâu, tính khoa học, tính thời sự và tính chiến đấu do đó, nắm vững môn học này sẽ trang bị cho SV những hiểu biết cơ bản về sự ra đời của Đảng, về đường lối của Đảng trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và cách mạng XHCN, đặc biệt là đường lối của Đảng trong thời kỳ đổi mới, đồng thời, sẽ trang bị cho SV tri thức và PP luận khoa học để nhận thức và thực hiện đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng một cách sâu sắc và toàn diện hơn. Học tập môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản VN có ý nghĩa rất quan trọng đối với việc bồi dưỡng cho SV niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, định hướng phấn đấu theo mục tiêu, lý tưởng và đường lối của Đảng; nâng cao ý thức trách nhiệm công dân trước những nhiệm vụ trọng đại của đất nước. Trên cơ sở đó, SV có cơ sở vận dụng kiến thức chuyên ngành để chủ động, tích cực giải quyết những vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội...theo đường lối, chính sách của Đảng.

Tại Trường CĐTN việc sử dụng các PP dạy học tích cực vào giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng cộng sản VN đang được thực hiện tích cực. Tuy nhiên việc đó chưa đạt hiệu quả cao nhất. Để việc học tập, giảng dạy Đường lối cách mạng của Đảng cộng sản VN đi sâu được vào cuộc sống, SV yêu thích và tích cực học tập yêu cầu bức thiết đòi hỏi phải đổi mới PP giảng dạy, nhằm làm cho người học nhận thức được bản chất cách mạng, khoa học, của môn học này. SV chủ động tiếp thu bài giảng, tích cực tương tác với GV, thể hiện sáng tạo trong việc tiếp nhận và xử lý thông tin, qua đó nâng cao trách nhiệm của mình đối với sự phát triển của đất nước, xây dựng và củng cố niềm tin vững chắc cho SV vào sự lãnh đạo của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, tin tưởng vào sự nghiệp giáo dục và đào tạo. Trong quá trình giảng dạy khi các GV giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam sử dụng PP giảng dạy theo hướng tích cực “lấy người học làm trung tâm”, đã chấm dứt tình trạng thầy đọc trò ghi. Chất lượng đội ngũ GV đã được cải thiện. Hình thức KTĐG đã có những thay đổi rõ rệt, từng bước khắc phục những tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục.

Như vậy, việc thay đổi vai trò người dạy và người học nhằm nâng cao hiệu quả của quá trình dạy học nhằm đáp ứng được yêu cầu dạy học trong giai đoạn phát triển mới, đặc biệt đối với môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam thường được quan niệm là “khó”, khô khan, mang tính chất đường lối, chính sách. Sử dụng các PP dạy học tích cực có vai

trò quan trọng giúp người học hướng đích, chạm mục tiêu, đáp ứng yêu cầu đòi hỏi của thực tiễn.

2.3. Một số PP dạy học tích cực sử dụng trong giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng cộng sản VN tại Trường CDTN

Phương pháp thảo luận nhóm: là PP phù hợp nhất với phương châm giáo dục hiện nay “lấy người học làm trung tâm”, tự học, tự nghiên cứu là chính. GV chỉ là người định hướng, hướng dẫn cho SV cách tìm, cách tra cứu và cách đọc tài liệu hiệu quả nhất. Trong giảng dạy Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam, việc hình thành PP nghiên cứu khoa học, tư duy phản biện, sáng tạo cũng như khuyến khích SV tự lực chiếm lĩnh tri thức mới, rèn luyện PP tự học, tự tìm tòi nghiên cứu là rất cần thiết. Khi sử dụng PP này, GV tạo nên một chuỗi những tình huống, chủ đề thảo luận có vấn đề; điều khiển SV phát hiện vấn đề và giải quyết vấn đề.

Phương pháp nêu vấn đề: Nêu vấn đề, là PP giảng viên nghiên cứu kỹ tài liệu, phát hiện và tạo những hướng có vấn đề trong bài giảng. Sử dụng PP này, SV không bị thụ động mà cùng với giảng viên tìm ra phương án để giải quyết những vấn đề GV đã đưa ra, qua đó rèn luyện tư duy sáng tạo của người học. Trong quá trình dạy học, GV sử dụng PP dạy học nêu vấn đề sẽ phát huy năng lực tư duy của SV và khả năng nhận biết, giải quyết vấn đề. SV được đặt trong tình huống có vấn đề, thông qua việc giải quyết vấn đề, giúp SV lĩnh hội tri thức, KN.

Sử dụng PP dạy học nêu vấn đề trong môn học Đường lối CM của Đảng Cộng sản Việt Nam nhằm hình thành cho SV có năng lực tự giải quyết các vấn đề do thực tiễn đặt ra. Phương pháp dạy học nêu vấn đề có thể kết hợp, giải quyết vấn đề tại lớp thông qua hình thức thảo luận, có sự chuẩn bị của SV, không chỉ tạo ra sự nỗ lực, hứng thú mà còn tạo cơ hội cho SV giao lưu, học hỏi trình bày vấn đề trước lớp học, qua đó, rèn luyện cho họ tính tự tin, chủ động trong học tập và rèn luyện.

GV sử dụng PP này sẽ khắc phục được tâm lý chán học, xem thường các môn học này. Thông qua quá trình giảng dạy môn học, GV dễ tiến hành giáo dục tư tưởng chính trị cho SV.

Phương pháp giải quyết tình huống có vấn đề: Giảng dạy bằng PP giải quyết THCVĐ là đưa ra các tình huống (có thật hoặc giả định) chứa đựng nội dung kiến thức bài giảng để người học phân tích, tìm hướng giải quyết, qua đó chuyển tải các nội dung bài giảng đến người học một cách sinh động, sâu sắc, giúp người học tự nhận thức được vấn đề một cách dễ dàng, chủ

động và hứng thú hơn. GV có thể vận dụng PPDH giải quyết THCVĐ theo các bước như sau:

Bước 1: Xây dựng THCVĐ: Việc tạo ra THCVĐ là bước quan trọng quyết định toàn bộ quá trình tổ chức dạy học. Nhiệm vụ của giai đoạn này là kích thích não bộ người học hoạt động có mục đích, tạo cho người học trạng thái tâm lý hưng phấn, xuất hiện nhu cầu nhận thức và thái độ sẵn sàng khám phá tri thức mới.

Bước 2: Giải quyết vấn đề: Đây là giai đoạn cơ bản và chiếm nhiều thời gian hoạt động nhất trong quá trình sử dụng PP. Mục đích của giai đoạn này là làm sáng tỏ bản chất của các nguyên lý, phạm trù, quy luật có trong bài giảng. Đây là quá trình đưa ra các phương án, biện pháp, con đường để giải quyết một cách hoàn chỉnh, trọn vẹn các bài tập nhận thức được nêu ra. Kết quả của quá trình này sẽ giúp người học nắm được những tri thức mới.

Bước 3: Hệ thống hóa và tổng hợp tri thức: Đây là giai đoạn cuối cùng của quy trình dạy học nêu vấn đề. Sau khi đưa SV vào THCVĐ và hướng dẫn người học giải quyết, người dạy kết luận lại những kiến thức cơ bản của bài giảng. Mục đích của giai đoạn này là làm cho kiến thức của người học được củng cố vững chắc hơn. Nhiệm vụ của GV trong giai đoạn này là kết luận vấn đề, khắc sâu tri thức, đồng thời hướng người học vận dụng những kiến thức đó trong thực tế và lí giải những vấn đề của thực tiễn có liên quan.

3. Kết luận

Sử dụng các PP dạy học tích cực trong giảng dạy môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản VN tại Trường CĐ Thái Nguyên là rất quan trọng và cần thiết. Đặc điểm chương trình, nội dung môn Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam rất thuận lợi, phù hợp với việc sử dụng các PP dạy học tích cực vào giảng dạy. Để nâng cao chất lượng giảng dạy môn học, GV phải biết tích hợp kiến thức kết hợp hài hòa giữa các PP.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Lăng Bình, Đỗ Hương Trà (2019), *Dạy và học tích cực - Một số PP dạy và kỹ thuật dạy học*, NXBĐHSP Hà Nội.

2. Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, (2015), *Nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập các môn Lí luận chính trị trong các trường đại học, cao đẳng*, Kỷ yếu Hội thảo khoa quốc gia.

3. Phạm Bích Thủy (2015); “*Giảng viên và vấn đề đổi mới PP dạy học ở cao đẳng – đại học*”, Tạp chí Giáo dục, số Đặc biệt tháng 12, tr.36 – 39, 2015. Hà Nội